

POSTANOWIENIE

Dnia 9 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,
w sprawie **T. G. , Z. G. i S. A. ,**
w przedmiocie zadośćuczynienia i odszkodowania
po rozpoznaniu w Izbie Karnej, w dniu 9 stycznia 2025 r.,
kasacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawców
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z dnia 21 grudnia 2023 r., sygn. akt II AKa 21/23,
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku
z dnia 10 listopada 2022 r., sygn. akt III Ko 201/22,

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadne;**
- 2. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążyć wnioskodawców w częściach równych.**

UZASADNIENIE

Pełnomocnik wnioskodawców T. G. , Z. G. i S. A. złożył wniosek o zasądzenie, w trybie art. 552 k.p.k., od Skarbu Państwa na rzecz:

- T. G. : 500.000 złotych tytułem odszkodowania oraz 3.000.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę,

- Z. G. : 500.000 złotych tytułem odszkodowania oraz 2.700.000 złotych tytułem zadośćuczynienia,

- S. A. : 800.000 złotych tytułem oraz 2.400.000 złotych tytułem zadośćuczynienia,

za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie, skazanie w sprawie Sądu Okręgowego w Białymstoku, sygn. akt III K 113/16.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 10 listopada 2022 r., sygn. akt III Ko 201/22, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz:

a) T. G. za pozbawienie wolności w okresie od 12.05.2015 roku do 27.04.2017 roku kwotę 150 750 zł tytułem odszkodowania i kwotę 882 126, 02 zł tytułem zadośćuczynienia;

b) Z. G. za pozbawienie wolności w okresie od 12.05.2015 roku do 27.04.2017 roku kwotę 128 640 zł tytułem odszkodowania i kwotę 661 591,50 zł tytułem zadośćuczynienia;

c) S. A. za pozbawienie wolności w okresie od 19.02.2016 roku do 27.04.2017 roku kwotę 21500 zł tytułem odszkodowania i kwotę 283 070,26 zł tytułem zadośćuczynienia.

W pozostałym zakresie wniosek oddalił.

Od tego wyroku apelację wniósł pełnomocnik wnioskodawców, który zaskarżając orzeczenie w części oddalającej wniosek i zasądzający roszczenie w niższym wymiarze niż wnioskowane, podniósł zarzuty obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na treść orzeczenia (art. 552 § 1 k.p.k.; art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. oraz wskazał na naruszenie art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 552 § 1 i 4 k.p.k. Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz wnioskodawców kwot odszkodowania i zadośćuczynienia wskazanych we wniosku.

Wyrok Sądu I instancji został również zaskarżony przez pełnomocnika Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Białymstoku, który – podnosząc zarzuty obrazy przepisów postępowania mającej istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia (art. 554 § 2b k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k.; art. 7 k.p.k.) oraz naruszenia przepisów prawa

materialnego (art. 552 § 1 k.p.k. w zw. z art. 558 k.p.k. w zw. z art. 445 § 1 k.c.; art. 552 § 1 k.p.k.; art. 552 § 4 k.p.k.) – wniósł o zmianę wyroku i oddalenie wniosku w części w jakiej został uwzględniony przez Sąd I instancji, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Od wyroku Sądu I instancji apelację wniósł także prokurator, który zaskarżając ww. wyrok w zakresie dotyczącym zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia, na niekorzyść wszystkich wnioskodawców, podniósł zarzuty obrazy przepisów postępowania, która miała wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia (art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 k.p.k.; art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k.) oraz błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mającego wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku poprzez obniżenie kwot zasądzonych zadośćuczynienia na rzecz wnioskodawców, zaś w zakresie odszkodowania obniżenie zasądzonych kwot na rzecz T. G. i Z. G., a w zakresie odszkodowania na rzecz S. A. oddalenie wniosku.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 21 grudnia 2023 r., sygn. akt II AKa 21/23, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od Skarbu Państwa na rzecz:

- a) T. G. kwotę 140 400 złotych tytułem odszkodowania i kwotę 600 000 złotych tytułem zadośćuczynienia,
- b) Z. G. kwotę 97 200 złotych tytułem odszkodowania i kwotę 480 000 złotych tytułem zadośćuczynienia,
- c) S. A. za pozbawienie wolności w okresie od 19.02.2016 r. do 27.04.2017 r. oraz w okresie od 5.12.2018 r. do 27.10.2019 r. kwotę 168.750 złotych tytułem odszkodowania i kwotę 500 000 złotych tytułem zadośćuczynienia.

W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Od wyroku Sądu odwoławczego kasację wniósł pełnomocnik wnioskodawców. Podniósł zarzut rażącego naruszenia prawa procesowego

mającego istotny wpływ na treść orzeczenia – art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez zaniechanie rozpoznania całokształtu zarzutów zawartych w apelacji pełnomocnika wnioskodawców T. G. , Z. G. i S. A. , które zmierzały do wykazania błędu w sposobie oceny dowodów poczynionych przez Sąd Okręgowy i brak w uzasadnieniu orzeczenia Sądu Apelacyjnego przekonującego wskazania, czym kierował się Sąd odwoławczy, uznając zasadniczą część apelacji za niezasadną, podczas gdy stwierdzone i ujawnione na etapie postępowania przed Sądami obu instancji dowody wskazywały, iż w realiach niniejszej sprawy zasadnym i zgodnym z treścią art. 445 § 1 k.c. było zasądzenie na rzecz wnioskodawców odszkodowania i zadośćuczynienia w wysokości o jaką oni wnioskowali, a przez to w wyroku Sądu *ad quem* doszło do tzw. efektu przeniesienia uchybień poczynionych przez Sąd Okręgowy w Białymstoku.

Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawców szczegółowo wskazanych w kasacjach kwot tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania, ewentualnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Prokurator w odpowiedzi na kasacje wniósł o ich oddalenie jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacje są oczywiście bezzasadne, co uprawniało do ich oddalenia na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Na wstępie należy przypomnieć, że „kontrolą kasacyjną objęte są wyłącznie kwestie prawne, i to jeszcze zawężone do kategorii uchybień wymienionych w art. 523 § 1 k.p.k. popełnionych przez sąd odwoławczy. W myśl tego przepisu podstawą kasacyjną, oprócz uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. (gdzie są wskazane tzw. bezwzględne podstawy uchylania zaskarżonego orzeczenia), może być jedynie inne rażące naruszenie prawa (przepisów prawa materialnego, jak też przepisów prawa procesowego), jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia sądu odwoławczego. W trybie kasacji dochodzi zatem do kontroli

zaskarżonego orzeczenia sądu odwoławczego tylko z punktu widzenia naruszenia prawa, z wyłączeniem, w zasadzie, badania prawidłowości poczynionych przez sąd ustaleń faktycznych. Sąd Najwyższy orzekając w trybie kasacji, nie jest zatem władny dokonywać ponownej oceny dowodów zgromadzonych w sprawie i na podstawie własnej ich oceny kontrolować poprawność dokonanych ustaleń faktycznych” (*postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 grudnia 2024 r., I KK 439/24, LEX nr 3814304*).

Poczynione zastrzeżenie jest o tyle istotne, że argumentacja autora kasacji dotycząca nieuwzględnienia konieczności zwrotu zaciągniętych pożyczek bazuje na fakcie, który nie został ustalony przez Sąd I instancji (zob. s. 8 uzasadnienia wyroku Sądu *meriti*). Już zatem z tego względu kasacja w tej części jawi się jako oczywiście bezzasadna, niezależnie od rzeczywistej lakoniczności stanowiska Sądu Ad quem w tym zakresie (s. 8 *in fine* uzasadnienia wyroku). Wolno jeszcze w tym kontekście zauważyć, że Sąd Najwyższy nie neguje tezy wyrażonej w powołanym w kasacji wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2011 r., IV KK 137/11 (*OSNKW 2011/11/105, LEX nr 1099323*), iż „szkoda na gruncie art. 552 § 2 i 4 k.p.k., jako obejmująca różnicę między stanem majątkowym pozbawionego wolności, jaki by istniał, gdyby wnioskodawcy nie aresztowano, a stanem rzeczywistym z chwili odzyskania przez niego wolności, musi uwzględniać także wykazane w sprawie zobowiązania pieniężne, w których pokryciu musi on obecnie uczestniczyć, zaciągnięte przez jego rodzinę na pokrycie uzasadnionych kosztów swego utrzymania, których to zobowiązań by nie było, gdyby nie został on tymczasowo aresztowany”. Tyle tylko, że uwzględnienie zaciągniętych pożyczek na utrzymanie osoby pozbawionej wolności nie oznacza dodania ich całkowitego kosztu jako dodatkowego składnika ustalania odszkodowania obok wysokości utraconego zarobku. Co do zasady bowiem w grę będzie wchodzić jedynie oprocentowanie takiego zobowiązania. Jeśli zaś chodzi o samą kwotę pożyczki, która miała wypełnić lukę w uzasadnionych kosztach utrzymania rodziny osoby pozbawionej wolności, które wcześniej były pokrywane z jej wynagrodzenia, to ten deficyt będzie uwzględniany właśnie w kontekście wysokości utraconego zarobku.

Odnosząc się do kwestii związanej z kontrolą instancyjną w zakresie miarkowania wysokości kwoty zadośćuczynienia, to w tym zakresie kasacje mają li tylko charakter polemiczny, nie zaś problemowy wykazujący rażącą obrazę przepisów prawa. Należy podkreślić, że Sąd odwoławczy zmodyfikował wysokość zadośćuczynienia zasądzonego na rzecz wnioskodawców dlatego, że zauważył wadliwe ustalenie przez Sąd *meriti* okresów pozbawienia wolności wnioskodawców. Spowodowało to, że w odniesieniu do T. G. i Z. G. kwotę zadośćuczynienia obniżył, albowiem byli oni pozbawieni wolności przez okres niespełna 24 miesięcy, nie zaś 33 miesięcy. Z kolei w przypadku S. A. Sąd *ad quem* podwyższył kwotę zadośćuczynienia, wskazując, że był on pozbawiony wolności przez dłuższy czas tj. także w okresie od 05.12.2018 r. do 27.10.2019 r. (s. 4 uzasadnienia Sądu *ad quem*). Sąd odwoławczy z pozostałym zakresie nie ingerował w sferę wysokości zadośćuczynienia, co wobec obszerności i szczegółowości rozważań Sądu I instancji (s. 14-19 uzasadnienia wyroku Sądu *a quo*) i specyfiki analizowanej problematyki, która objęta jest szerokim zakresem uznania sędziowskiego, dawało podstawę do syntetycznego odniesienia się do apelacji pełnomocnika wnioskodawców w tej części, a taki sposób rozpoznania środka odwoławczego nie jawi się jako rażąca obraza art. 457 § 3 k.p.k., ani tym bardziej art. 433 § 2 k.p.k., którego to naruszenie mogłoby dopiero stanowić skuteczną podstawę uwzględnienia kasacji i uchylenia zaskarżonego wyroku (zob. art. 537a k.p.k.).

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu, na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. i art. 633 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążając wnioskodawców w częściach równych.

[J.J.]

[a.ł.]

